

Varlıklar Allah'ın varlığını bildirirler

Mustafa Bey: “Mesnevî-i Nûriye'nin 54. sayfasında yer alan, ‘Ve kezâ kevn ü vücudda, imkân, kesret, infiâl mertebeleri vardır. İmkân mertebesi, vücub mertebesine bakar ve onu istilzam eder. Kesret mertebesi, vahdet mertebesine nâzırdır, onu iktizâ eder. İnfiâl mertebesi, fâiliyet mertebesine mütevakkıftır. Bu mertebeler arasındaki istilzam, bizzarure vâcib, vâhid, faal bir Hâlık'ı iktiza ve istilzam eder’ cümlesini izah eder misiniz?”

Bedüzzaman Hazretleri bahsedilen bu yerde, varlıkları iki cephede ele almıştır.

1-İmkân, kesret ve infiâl cephesi. Bu cephe yaratılmışların cephesidir. Burada her bir varlık, varlıkla yokluk ihtimallerini birlikte taşır. Burada her bir varlık, çokluklar arasında kendisine biçilmiş bir yerdedir. Burada her bir varlık, tasarruf edilmeye, yönlendirilmeye ve şekil verilmeye hazır bulunmaktadır. Bu cephe, içinde yaşadığımız ve meyvesi bulunduğumuz kâinâttır.

2- Vücub, vahdet ve fâiliyet cephesi. Bu cephe ise, Yaratıcının cephesidir. Eğer yaratılmışlardan söz ediyorsak, Yaratıcının varlığı vâciptir, yani zorunludur. Varlıkla yokluk arasında bocalayan varlıkları “var kılan” kudret, emir ve irâde; elbette öncelikle ve zorunlu gereklilik derecesinde vardır. Eğer bir çokluktan söz ediyorsak, bir birlik söz konusudur. Eğer bir yapıma işinden, düzenlenmekten ve yönlendirilmekten söz ediyorsak, bir yapan, bir düzenleyen ve bir yönlendiren yine zorunlu olarak var olmalıdır ve vardır.

İşte bu mertebeler arasındaki zorunlu bağ, zorunlu olarak var olan, bir olan, iş ve eylem sahibi olan Hâlık Teâlâ'yı bildirir, kör olmayana gösterir.¹

Nitekim Cenâb-ı Hak, kâinatta bütün işleri ve fiilleri yapan, bütün oluşumları yaratandır. Cenâb-ı Hak; hayatı vermektan ölümü takdir etmeye, hastalıktan şifaya, rızıklandırmaktan güzellikleri tanzim etmeye, bitkilerin büyümesinden ve

çoğalmasından hayvanların yaratılışına, yağmurun gönderilmesinden pınarlarda suyun kaynamasına, toprağın sükûnetinden yer kabuğunun zelzelesine, dünyanın dönmesinden güneşin ışık ve ısı vermesine, güneş sisteminin hareketlerinden galaksilerin ve yıldızların seyirlerine kadar kâinâta ne kadar fiil ve eylem varsa, ne kadar faaliyet ve iş varsa, ne kadar hareket ve bereket varsa, ne kadar “yapma işi ve fiili” varsa hepsinin, yani tekvînî fiillerin tamamının yapıcısı, yaratıcısı ve Fâilidir.

Cenâb-ı Hak dilediği gibi faaliyet yapar, faaliyetleriyle her şeyi kuşatır, hiçbir şey Kendisini hiçbir faaliyetten alıkoyamaz. Cenâb-ı Hak irâde ettiği her şeyi bir emirle ânında yapar, bütün oluşumlar ve varlıklar âlemi Allah’ın faaliyetlerinin şâhididirler. Kâinâta gördüğümüz baş döndürücü faaliyetler, Cenâb-ı Faal-i Hakîm’in sonsuz tasarruflarının her an dilediği gibi devam ettiğini göstermektedirler.

Bu mevcûdâta işleyen fiillerin hadsiz intizam ve hikmet dillerinin Cenâb-ı Hakk’ın varlığına ve birliğine hadsiz şâhitler olduğunu beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, kâinâttaki bütün varlıkların, hadsiz intizam dilleriyle ve hikmet parmaklarıyla gösterdikleri Allah’ı bilmemenin veya inkâr etmenin çok büyük bir cehâlet ve târif edilmez bir dîvânelik olduğunu, hattâ dünyada en ziyâde hayret edilecek bir şey varsa onun da bu inkâr olduğunu; hattâ kâinâtın vücudunu inkâr eden Sofestâîlerin bu noktada akla daha çok yaklaştıklarını, çünkü kâinâtı ve kendini inkâr etmenin, Allah’ı inkâr etmekten daha akıllı bir iş olduğunu kaydeder.²

Saîd Nursî Hazretlerine göre, mevcûdâttaki her bir icat fiili, bütün fiillerin kendi Fâilinin fiilleri olduğunu ispat eder. Çünkü her bir eser, bilhassa hayat sahipleri, kâinâtın küçük bir misâlini, âlemin bir çekirdeğini ve dünyanın bir meyvesini teşkil ederler. O küçük misâli, o çekirdeği ve o meyveyi îcad eden, bütün kâinâtı îcad edenden başkası değildir. Çünkü meyvenin mûcidi, ağacın mûcidinden başkası olamaz. Bu durumda her bir eser, bütün eserleri kendi Müessirine verdiği gibi; her bir fiil de bütün fiilleri kendi Fâiline vermektedir. Çünkü her oluşum ve yaratılış fiili, bütün varlıkları kuşatacak derecede geniş ve zerreten yıldızlara kadar uzun bir Yaratıcılık kânûnunun ucu olarak görünmektedir. Demek o küçük fiilin sahibi kim ise, zerrelerden yıldızlara kadar bütün âlemdeki fiillerin tamamının Fâili de O’dur.³

Bedüzzaman Hazretlerine göre âlemde sonsuz derecede cereyan eden ve yalnız Allah’a ait olan oluşum fiillerini sınırlayan, yine yalnız Allah’ın hikmet ve iradesi ve varlıkların kabiliyetleridir.⁴

Her an varlıkla yokluk ihtimali içinde olan bütün varlıkların var olmalarının vücub hakikatini, yani Allah’ın zorunlu olarak var olması hakikatini gösterdiğini; infiâlin, yani “yapılmaya mâruz kalma” işinin bir fiili gösterdiğini; yaratılmışlığın, bir Hâlık’ı

bildirdiğini; çokluk ve bir araya getirme işinin de bir ve tek olan Allah'ı gösterdiğini beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, bu vücut, fiil, hâlikiyet ve vahdet hakikatlarının gâyet açıklıkla, netlikle ve zarûretle sonradan olan varlıklara benzemeyen, yapılmış olmayı kabul etmeyen, çok olmayan, biriktirilmiş bulunmayan ve yaratılmış olmayan Allah'a delâlet ettiğini kaydeder.⁵

Dipnotlar:

1- Mesnevî-i Nûriye, s. 54

2- Lem'alar, s. 309

3- Mektûbât, s. 320

4- Şuâlar, s. 142

5- Sözlere, s. 619